

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 583/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Venäjän hyökkäyssotaa tukevien maiden kehitysavun ym. avustusten lopettamisesta Suomen kustantamina

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Minna Reijosen / ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 583/2022 vp:

Millä aikataululla Suomi irtisanoutuu Venäjää tukevien tai Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainaa vastaan myötäilevien maiden rahoittamisesta mm. kehitysavulla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Maailmassa on käynnissä kova geopoliittinen kilpailu demokraattisia arvoja edustavien ja autoritaarisempien toimijoiden välillä, mikä näkyy niin kansainvälisissä järjestöissä, erityisesti YK:ssa kuin myös kentällä. 1,5 vuotta sitten valmistuneessa Suomen Afrikka-strategiassa ennakoitiin suurvaltakilpailun lisääntymistä Afrikassa, jonka strateginen, poliittinen ja kaupallistaloudellinen merkitys on kasvussa. Venäjän sota Ukrainassa on kiihdyttänyt tätä kilpailua entisestään. Kyse on muun muassa siitä, miten eri maat äänestävät YK-äänestyksissä ja keiden kanssa ne tekevät poliittista ja taloudellista yhteistyötä.

Afrikan maiden kannat Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa ovat jakautuneet. Kysymyksessä mainitussa Venäjän laittomat alueliitokset Ukrainassa tuominneessa päätöslauselmaaäänestyksessä 31 Afrikan maata äänesti puolesta, 23 oli joko poissa tai äänesti tyhjää. Yksikään Afrikan maa ei äänestänyt Venäjän puolella, päätöslauselmaa vastaan. Äänestystuloksesta ei kuitenkaan voi tehdä sellaista johtopäätöstä, että poissa olleet tai tyhjää äänestäneet tukisivat Venäjän hyökkäystä.

Syyt tyhjää äänestävien ja poissaolevien maiden äänestyskäyttäytymiselle vaihtelevat, mutta pääasiallinen syy ei vaikuta olevan halu tukea Venäjää, vaan haluttomuus sekaantua ”lännen ja Venäjän väliseen konfliktiin”, jollaisena sota monessa Afrikan maissa nähdään, osin Venäjän disinformaation vuoksi. Taustalla on myös pettymystä lännen toimintaan (esim. koronarokotteiden varaaaminen länsimaiden omaan käyttöön). Ukrainan tilannetta ei tunneta laajasti, eikä nähdä eksistentiaalisena uhkana Afrikan maille, toisin kuin monet Afrikan konflikteista, joiden ei nähdä saavan vastaavaa huomiota. Osalla vaakakupissa painavat myös omat intressit ja suhteet Venäjään,

eikä sille vaihtoehtoisia kumppaneita ole aina saatavilla esim. maille elintärkeillä energia-, ruo-
katurva- tai turvallisuussektoreilla.

Geopolitiikassa on tärkeä olla pitkäjänteinen ja katsoa ulkopoliittista kokonaiskuvaa. On meidän
oma etumme jatkaa kansainvälistä yhteistyötä myös eri tavalla äänestävien kanssa. Poliittinen
vuoropuhelu, kaupallistaloudellinen yhteistyö ja kehitysyhteistyö lisäävät vaikutusvaltaamme
maailmassa ja mahdollistavat vaikuttamisen siihen, millaisia ratkaisuja eri maat tekevät.

Jos nykyisessä kilpailutilanteessa Suomi ja muut länsimaat vetäytyisivät yhteistyöstä niiden mai-
den kanssa, jotka eivät äänestä rinnallamme Venäjää vastaan, kasvaisi Venäjän ja Kiinan vaiku-
tusvalta entisestään. Yhteistyön katkaisu väärin äänestävien kanssa vaikeuttaisi myös monien
muiden ulkopoliittisten tavoitteidemme edistämistä, liittyvät ne sitten meille tärkeiden arvojen
kuten ihmisoikeuksien, rauhan tai tasa-arvon edistämiseen, globaalien ongelmien ratkaisuun,
muuttoliikkeeseen, ääriliikkeiden leviämiseen tai kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän
puolustamiseen. Yhteistyön ja yhteyksien kautta maat pysyvät mukana rakentamassa vakautta
monenvälisesti ja kansainväliseen oikeuteen perustuen, eivätkä jää muutaman autoritaarisen maan
vaikutuspiiriin.

Empivien maiden kantoihin vaikutetaan parhaiten tiiviin vuoropuhelun, jatkuvien poliittisen ta-
son kontaktien ja yhteistyön kautta. Hallituksen ministerit ovat tavanneet Afrikan maiden minis-
tereitä tiiviisti ja nostaneet Suomen näkökulmia Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa kaikissa
keskusteluissa. Tätä työtä jatketaan. Suomi kahdenvälisesti ja EU:n kautta osallistuu myös toi-
mintaan, jolla pyritään puuttumaan Venäjän hybridivaikuttamiseen Afrikan maissa.

Afrikassa toimiminen on Euroopalle ja Suomelle tärkeää myös siksi, että lähinaapurina maanosan
kehitys heijastuu meihin suoraan. Suomella on tarjota ratkaisuja mm. ilmastonmuutoksen aiheut-
tamiin haasteisiin, digitalisaatioon, tasa-arvon edistämiseen, koulutukseen ja työpaikkojen luomi-
seen. Nämä tarjoavat Suomelle myös merkittäviä kaupallisia mahdollisuuksia. Kaikella pitkäjä-
nteisellä kehitysyhteistyöllä, jolla tavoitellaan kestäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia, voidaan kat-
soa vaikutettavan sekä pakotettuun että vapaaehtoisen muuttoliikkeeseen. Kehitysyhteistyö ja hu-
manitaarinen apu ovat osa laajempaa keinovalikoimaa. Konfliktinehkäisy, kriisinhallinta, ilmas-
tonmuutoksen vastainen työ ja kaupallistaloudellinen yhteistyö ovat kaikki keinoja, joilla voidaan
vaikuttaa muun muassa Eurooppaan suuntautuvan muuttoliikkeen taustalla vaikuttaviin tekijöi-
hin.

Juuri julkaistussa kehityspoliitiikan tulosraportissa todetaan, että kehitysyhteistyön pitkäjäntei-
syys tuo tuloksia. Esimerkkinä tästä nostetaan esille kehitysyhteistyön maaohjelmat, joita toi-
meenpannaan kumppanimaiden kanssa. Maaohjelmat osoittavat, miten pitkäjänteinen keskitty-
minen muutamalle sektorille, kuten esimerkiksi perusopetus tai vesihuolto ja sanitaatio tuottaa
kestäviä tuloksia ja vaikuttavuutta. Maaohjelmien lopettaminen kohdistuisi haavoittuvassa ase-

massa oleviin kehitysyhteistyön hyödynsaajiin, joita ovat naiset, lapset ja vammaiset. Leikkauksilla ei todennäköisesti olisi vaikutusta maiden poliittisten päättäjien näkemyksiin puolueettomuudesta ja maiden äänestyskäyttäytymiseen YK:ssa.

Helsingissä 6.12.2022

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari